

Οδηγίες προς ναυτιλομένους ή

Πώς να διαπλεύσετε σώοι και αβλαβείς το τρικυμιώδες πέλαγος των φιλολογικών μαθημάτων και της σχολικής ζωής

Γενικά

- **Λόγος παραινετικός προς τους τελειόφοιτους Λυκείου του Κολλεγίου Ανατόλια στη Θεσσαλονίκη:** *Χρήσιμο και σε τελειόφοιτους Γυμνασίου... και σε όποιον εν γένει αντιμετωπίζει τον εαυτό του ως δυνάμει "εξελίξιμο ον"*

Οδηγίες για την αξιολόγηση των φιλολογικών μαθημάτων

Η εξεταστέα ύλη του Γυμνασίου είναι τα 3/5 της ύλης που διδάχθηκε, με την προϋπόθεση ότι η ύλη αυτή δεν είναι λιγότερη από το μισό της διδακτέας

Τα θέματα πρέπει να διατυπώνονται έτσι ώστε να ελέγχεται η απόδοση πληροφοριακών γνωστικών στοιχείων και να διερευνάται η ικανότητα του μαθητή να εφαρμόζει, να συνδυάζει, να συνθέτει, να κρίνει και γενικότερα να επεξεργάζεται δημιουργικά ένα δεδομένο υλικό.

Ο τρόπος εξέτασης της **Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας** κατά Κλάδο του μαθήματος ορίζεται ως ακολούθως :

A. Νεοελληνική Λογοτεχνία :

Οι μαθητές απαντούν σε τέσσερις ερωτήσεις που αφορούν πεζό ή ποιητικό κείμενο (ολόκληρο ή απόσπασμα) διδαγμένο στην οικεία τάξη. Η κάθε ερώτηση μπορεί να αναλύεται σε δύο ισοδύναμα υποερωτήματα. τα οποία προέρχονται από την ίδια θεματική ενότητα.

Οι ερωτήσεις αναφέρονται:

Ερώτηση 1η. Στο περιεχόμενο του κειμένου (κατανόηση ή ερμηνεία ή σύντομη αποτίμηση φράσεων / τμημάτων του κειμένου ή περίληψη).

Ερώτηση 2η . Στη δομή του κειμένου (μορφοποίηση παραγράφων ή θεματικές ενότητες ή αφηγηματικές τεχνικές).

Ερώτηση 3η . Στη γλωσσική αποτίμηση του κειμένου. Η ερώτηση αναλύεται σε δύο ισοδύναμα υποερωτήματα :

α. κύρια γνωρίσματα ή ιδιοτυπίες στη γλώσσα και την έκφραση κ.ά.

β. σχήματα λόγου (εικόνες, μεταφορές κ.α).

Ερώτηση 4η. Στην αξιολογική κρίση του συγκεκριμένου κειμένου. Η ερώτηση εναλλακτικά μπορεί να περιλαμβάνει :

- χαρακτηρισμούς προσώπων ή και καταστάσεων,

- εντοπισμό ή και παραλληλισμό αξιών και ιδεών που έχουν σχέση με την εποχή του έργου και τη βιωματικότητα των μαθητών/τριών

- σύγκριση με άλλα έργα του ίδιου συγγραφέα ή άλλων συγγραφέων της εποχής ή της Σχολής (μόνο για τη Γ` τάξη Γυμνασίου)

Οι ερωτήσεις είναι ισοδύναμες και βαθμολογούνται με πέντε (5) μονάδες η κάθε μία (4X5=20).

B. Γλωσσική Διδασκαλία :

Για την εξέταση στη Γλωσσική Διδασκαλία δίνεται στους/στις μαθητές/τριες ένα κείμενο (ή

απόσπασμα του), φωτοτυπημένο από το σχολικό ή άλλο βιβλίο ή από εφημερίδα ή περιοδικό ή ένα κείμενο ειδικά τροποποιημένο για τις ανάγκες της αξιολόγησης. Το κείμενο ανταποκρίνεται στην αντιληπτική ικανότητα των μαθητών της συγκεκριμένης τάξης και σχετίζεται με τους θεματικούς κύκλους οι οποίοι περιέχονται στα αντίστοιχα σχολικά βιβλία. Το κείμενο αυτό είναι δυνατόν να συνοδεύεται από σκίτσα ή άλλες εικόνες που αναφέρονται στη συγκεκριμένη θεματική. Οι μαθητές καλούνται :

1. Να απαντήσουν σε τέσσερις (4) ερωτήσεις διαφόρων τύπων με τις οποίες ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών :
 - α. στην κατανόηση του κειμένου με απάντηση σε μία ερώτηση για το περιεχόμενο του κειμένου ή με την περιληπτική απόδοση του με 50-80 λέξεις
 - β. στην αναγνώριση της οργάνωσης του κειμένου (σύνδεση προτάσεων ή παραγράφων, διαρθρωτικές λέξεις, τρόποι ανάπτυξης παραγράφων κ.λ.π.)
 - γ. στην αναγνώριση της λειτουργίας των μορφοσυντακτικών δομών - φαινομένων που έχουν διδαχθεί και που σχετίζονται με τους επικοινωνιακούς στόχους του κειμένου
 - δ. στην αξιοποίηση του λεξιλογίου του κειμένου (συνώνυμα, αντώνυμα, σημασία λέξεων κ.λ.π.)

2. Να συντάξουν ένα κείμενο 2-3 παραγράφων σε θέμα σχετικό με το περιεχόμενο του κειμένου που επεξεργάστηκαν, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Το πρώτο μέρος της εξέτασης βαθμολογείται με 10 μονάδες [δηλαδή τέσσερις (4) ερωτήσεις X 2,5 μονάδες]. Το δεύτερο μέρος της εξέτασης (παραγωγή κειμένου) βαθμολογείται επίσης με 10 μονάδες.

Ο τρόπος εξέτασης της **Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας** κατά Κλάδο του μαθήματος ορίζεται ως ακολούθως :

A. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα :

1. Στην Α` τάξη Γυμνασίου δίνεται στους μαθητές ένα από τα διδαγμένα κείμενα, -χωρίς το εισαγωγικό σημείωμα και τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου που το συνοδεύουν και ζητούνται να απαντηθούν:

α) Δύο (2) ασκήσεις γραμματικής που βαθμολογούνται με δυόμισι (2.5) μονάδες η καθεμία [σύνολο πέντε (5) μονάδες].

β) Μία (1) άσκηση συντακτικού που βαθμολογείται με δύο (2) μονάδες.

γ) Δύο (2) ασκήσεις λεξιλογικές - σημασιολογικές που βαθμολογούνται με δυόμισι (2.5) μονάδες η καθεμία [σύνολο πέντε (5) μονάδες].

δ) Δύο (2) ερωτήσεις κατανόησης περιεχομένου που βαθμολογούνται με τέσσερις (4) μονάδες η καθεμία [σύνολο οκτώ (8) μονάδες].

Οι ερωτήσεις αυτές μπορούν να αναλύονται σε δύο ισοδύναμα υποερωτήματα η κάθε μία.

2. Στη Β` τάξη Γυμνασίου δίνεται στους μαθητές ένα από τα διδαγμένα κείμενα, χωρίς το εισαγωγικό σημείωμα και τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου που το συνοδεύουν, και ζητούνται να απαντηθούν:

- α) Δύο (2) ασκήσεις γραμματικής που βαθμολογούνται με δυόμισι (2.5) μονάδες η καθεμία [σύνολο πέντε (5) μονάδες].
- β) Δύο (2) ασκήσεις συντακτικού που βαθμολογούνται με δυόμισι (2.5) μονάδες η καθεμία [σύνολο πέντε (5) μονάδες].
- γ) Δύο (2) ασκήσεις λεξιλογικές που βαθμολογούνται με δύο (2) μονάδες η καθεμία [σύνολο τέσσερις (4) μονάδες].
- δ) Τρεις (3) ερωτήσεις περιεχομένου από τις οποίες :
 - δύο αναφέρονται στην κατανόηση του κειμένου που δίνεται για εξέταση και
 - μία ζητεί τη σύγκριση σύντομου παράλληλου κειμένου (από αυτά των οποίων έχει γίνει σχετική επεξεργασία κατά τη διδακτική διαδικασία) με το εξεταζόμενο.Κάθε επιμέρους ερώτηση βαθμολογείται με δύο (2) μονάδες (2χ3=6).

3. Στη Γ` τάξη Γυμνασίου δίνεται στους μαθητές ένα (1) από τα διδαγμένα κείμενα, χωρίς το εισαγωγικό σημείωμα και τα γλωσσικά σχόλια, αυτούσιο ή διασκευασμένο, και ζητούνται:

- α) Η μετάφραση 8-10 στίχων του, η οποία βαθμολογείται με τέσσερις (4) μονάδες.
- β) Δύο (2) ασκήσεις γραμματικής οι οποίες βαθμολογούνται με δύο (2) μονάδες η καθεμία [σύνολο τέσσερις (4) μονάδες],
- γ) Δύο (2) ασκήσεις συντακτικού οι οποίες βαθμολογούνται με δύο (2) μονάδες η καθεμία [σύνολο τέσσερις (4) μονάδες].
- δ) Δύο (2) ασκήσεις λεξιλογικές - σημασιολογικές οι οποίες βαθμολογούνται με δύο (2) μονάδες η καθεμία [σύνολο τέσσερις (4) μονάδες].
- ε) Δύο (2) ασκήσεις κατανόησης περιεχομένου. Από αυτές η μία μπορεί να ζητεί τη σύγκριση σύντομου παράλληλου κειμένου (από αυτά των οποίων έχει γίνει σχετική επεξεργασία κατά τη διδακτική διαδικασία) με το εξεταζόμενο. Οι απαντήσεις βαθμολογούνται με δύο (2) μονάδες η καθεμία [σύνολο τέσσερις (4) μονάδες].

Β.Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από μετάφραση :

Δίνεται διδαγμένο κείμενο (20-30 στίχων) σε φωτοτυπία και οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε τέσσερις ερωτήσεις :

Ερώτηση 1η Αφορά το γραμματειακό είδος και το συγγραφέα του κειμένου την εποχή και το έργο του συγγραφέα). Η ερώτηση βαθμολογείται με τέσσερις (4) μονάδες.

Ερώτηση 2η . Αφορά το περιεχόμενο του κειμένου που εξετάζεται (κατανόηση ή σύντομη αποτίμηση φράσεων ή τμημάτων του κειμένου ή διερεύνηση θεμάτων- προβλημάτων ή περίληψη). Η ερώτηση βαθμολογείται με τέσσερις (4) μονάδες.

Ερώτηση 3η. Αφορά τη δομή του κειμένου και μπορεί να αναλύεται σε δύο ισοδύναμα υποερωτήματα. όπως :

α. Χωρισμός σε μικρότερες ενότητες με κριτήρια αφηγηματικά ή θεματικά και απόδοση πλαγιότιτλων.

β. Εντοπισμός και αξιολόγηση του ρόλου των εκφραστικών -τρόπων .αφηγηματικής και περιγραφικής τεχνικής :

- οπτική της αφήγησης (πρωτοπρόσωπη, τριτοπρόσωπη, μικτή)
- διάλογο, μονόλογος, ειρωνεία, σχόλιο
- λειτουργία του χρόνου (προοικονομίες και επιβραδύνσεις)
- σχήματα λόγου (παρομοίωση, μεταφορά κ.α)

Η ερώτηση βαθμολογείται με έξη (6) μονάδες (3+3).

Ερώτηση 4η . Μπορεί να αναλύεται σε δύο ισοδύναμα υποερωτήματα που αναφέρονται

α) σε χαρακτηρισμούς προσώπων (στάσεις, σκέψεις, δράσεις, συναισθήματα. αξίες, ιδέες, συμπεριφορά των προσώπων του κειμένου και αντίκτυπος στα άλλα κειμενικά πρόσωπα).

β) σε συγκέντρωση, ταξινόμηση και αξιολόγηση στοιχείων του πολιτισμού που εντοπίζονται στο κείμενο (θεσμοί, ήθη και έθιμα, αξίες, ιδέες, οικονομία, υλικά αγαθά, κ.α.) ή στη σύγκριση ενός παράλληλου κειμένου με το κύριο κείμενο όσον αφορά ιδέες, αξίες ή στάσεις και συμπεριφορά προσώπων που εντοπίζονται σ` αυτά. Η σύγκριση μπορεί να ζητηθεί μόνο στη Γ` τάξη Γυμνασίου, όπου οι μαθητές/τριες καλούνται να μελετήσουν τα κείμενα και να δημιουργήσουν το δικό τους κείμενο σε 80-120 λέξεις σε προσεγμένο - γλωσσικά και ορθογραφικά - λόγο. Η ερώτηση βαθμολογείται με έξη (6) μονάδες (3+3).

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο τρόπος εξέτασης του μαθήματος της Ιστορίας στο Γυμνάσιο ορίζεται ως ακολούθως :

Δίνονται δύο ομάδες ερωτήσεων Α και Β. Η ομάδα Α περιλαμβάνει πέντε ερωτήσεις από τις οποίες οι μαθητές/τριες επιλέγουν τις τρεις. Η ομάδα Β περιλαμβάνει τέσσερις ερωτήσεις από τις οποίες οι μαθητές/τριες επιλέγουν τις δύο. Οι ερωτήσεις μπορούν να αναλύονται σε δύο ισοδύναμα υποερωτήματα.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με τέσσερις (4) μονάδες ($4 \times 5=20$). Η Ομάδα Α περιλαμβάνει ερωτήσεις που ελέγχουν τη γνώση και την κατανόηση της ιστορικής ύλης που διδάχθηκαν οι μαθητές/τριες (εξήγηση ιστορικών όρων και εννοιών, περιγραφή ή ταξινόμηση ιστορικών γεγονότων, φαινομένων ή περιόδων, κατανόηση ή συνοπτική απόδοση του περιεχομένου μιας γραπτής ή εικαστικής ιστορικής πηγής, κατανόηση και περιγραφή των σχέσεων που υφίστανται ανάμεσα σε διαφορετικά ιστορικά γεγονότα, φαινόμενα κ.λ.π.).

Η Ομάδα Β περιλαμβάνει ερωτήσεις που ελέγχουν την ικανότητα των μαθητών/τριών να αναλύουν στοιχεία και σχέσεις, να αξιολογούν τη δράση προσώπων ή ομάδων με βάση συγκεκριμένο κριτήριο, να συνθέτουν ιστορικά δεδομένα.

Στη Γ` τάξη Γυμνασίου μπορεί να τίθεται και ερώτηση που αναφέρεται στη διάκριση ανάμεσα στην αντικειμενική ιστορική πληροφορία και στην υποκειμενική γνώμη που εκτίθεται σε μια ιστορική πηγή κ.λ.π.

Και στις δύο ομάδες ερωτήσεων μπορεί να δίνεται στους/στις μαθητές/τριες φωτοτυπημένο ιστορικό υλικό προς επεξεργασία. Το υλικό αυτό δεν είναι υποχρεωτικό να προέρχεται αποκλειστικά από το σχολικό τους βιβλίο.